

Särredovisning

VA-verksamheten, 2021

Innehåll

UPPDRAG	1
Organisation	2
VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2021	3
Årets viktigaste händelser	3
Mål och måluppfyllelse.....	3
Årets resultat	4
Framtiden	4
RESULTATRÄKNING	6
BALANSRÄKNING	7
REDOVISNINGSPRINCIPER & NOTER	8
Redovisningsprinciper.....	8
NOTER.....	9
VERKSAMHETSMÅTT	14

UPPDRAG

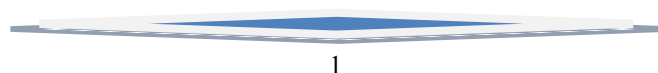
Kommunstyrelsens ledningsfunktion omfattar bland annat verksamheten Vatten och avlopp. Verksamheten har ungefär 5 200 abonnenter (kunder) och förser ungefär 75 % av kommunens medborgare med tjänster inom VA-försörjning. Ordandet av vattenförsörjning och avlopp i ett större sammanhang är i första hand en kommunal angelägenhet. Skyldigheten att tillhandahålla vattentjänster finns formulerad i 6 § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. VA-verksamheten är en grundläggande och helt nödvändig infrastruktur för samhällets funktion. Störningar inom denna verksamhet har oftast omgående negativ samhällspåverkan.

Kommunstyrelsen har ansvar och kontroll inom ovanstående områden enligt Miljöbalken, Lagen om allmänna vattentjänster samt övriga författningar och bestämmelser inom VA-området.

Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för:

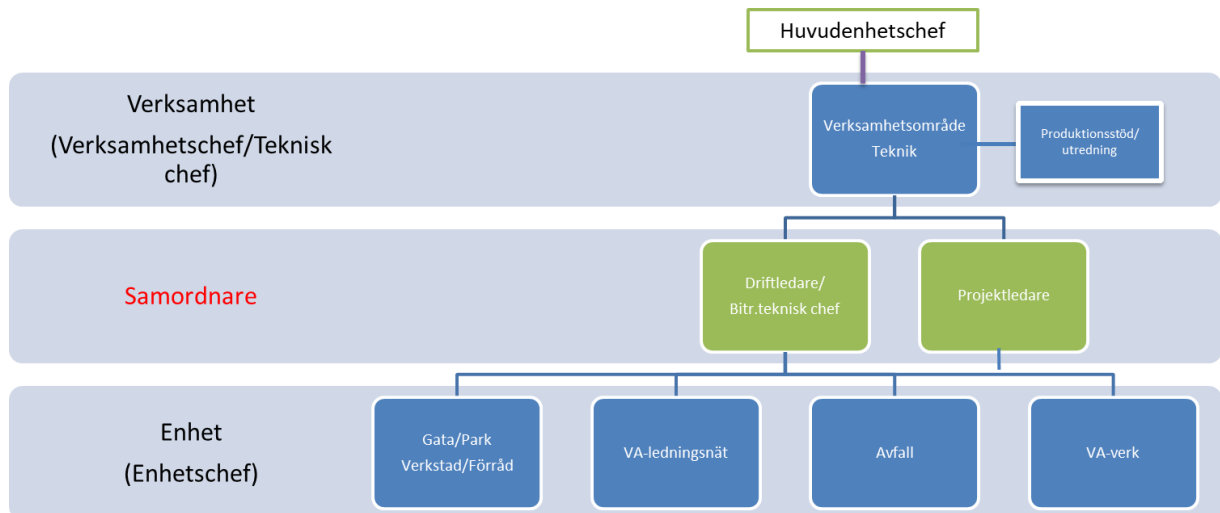
- Samordning samt verkställande av byggnads- och anläggningsverksamhet inom sina verksamhetsområden.
- Handläggning av ärenden gällande VA-abonnemang.
- Att föreslå taxor och avgifter för sin verksamhet och tillämpa dessa.

Kommunstyrelsen får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som faller inom ansvarsområdet.

Organisation

VA-verksamheten är en affärsverksamhet inom kommunens tekniska enhet. Enheten har även ansvar för all verksamhet inom Gata/park och Avfall. Bilden nedan är ett organisationsschema över hela Tekniska enheten. Under 2021 förstärktes enheten för ledningsnät med en ny Projektledare.

Organisationsschema Tekniska enheten

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2021

Årets viktigaste händelser

Arbetet har varit inriktat på att verkställa de beslut som tagits för 2021 av kommunstyrelse och fullmäktige. Mål-, aktivitets-, och investeringsplaner har legat till grund för de aktiviteter som har utförts under året.

VA-verksamheten har under 2021 med några få undantag genomfört planerad verksamhet. VA-fonden som inrättades under 2017 har varit en bra grundplåt för att höja investerings-takten. VA-fonden förväntas tillföra ytterligare ca 15 miljoner under kommande tre år. Den investeringsplan som togs fram för året har genomförts och flera av projekten har utförts i egen regi, främst inom ledningsnätssidan. Arbetet med framtagande av skyddsområdesbestämmelser fortsätter för ett flertal vattenverk. Några av de större projekten är en ny huvudvattenledning i Sollefteå samt, omläggning av VA-ledningar efter Skarpskyttevägen i Långsele och Linjevägen i Sollefteå. På anläggningssidan är Edsele reningsverk ett stort projekt.

Under året fortsatte arbetet med att ta fram en långsiktig och heltäckande VA-plan för Sollefteå kommun. VA-planen ska visa vägen framåt för den allmänna VA-försörjningen men även den enskilda. Under våren antog fullmäktige VA-policyn och VA-planen färdigställdes i slutet på året och kommer antas i början på 2022 av fullmäktige. En av de större delarna i VA-planen är en statusbedömning av både ledningsnät och anläggningar som kommer vara ett bra underlag för bedömning av framtida investeringar. Ett arbete pågår för att med stöd av dessa bedömningar presentera en plan för behoven i verksamheten fram till 2030. Målsättningen är att kraftigt höja investeringarna i VA-verksamheten för att möta de omfattande renoveringsbehoven. Till projektet har ett stöd på ca 1,5 mnkr beviljats från Länsstyrelsen inom ramen för ett s.k. LOVA-projekt.

Utöver vad som nämnts ovan om främst investeringsprojekt sker ett dagligt arbete med att förvalta, sköta och löpande se över både anläggningar och ledningsnät. Det är en verksamhet som pågår dygnet runt, alla dagar om året. Här ligger fokus på t.ex. löpande underhållsplanering av ledningsnät, läcksökning på vattenledningsnätet, aktiv drift och underhåll på anläggningar som vattenverk och avloppsreningsverk. Allt för att leverera ett av de mest grundläggande behov som människan har – färskt dricksvatten.

Verksamheten har trots all påverkan som Covid-pandemin inneburit för kommunen kunnat säkerställa sitt uppdrag och leverera våra ytterst viktiga VA-tjänster utan störningar.

Mål och måluppfyllelse

Ett huvudmål är att till alla delar uppfylla myndigheternas krav på våra anläggningar. F.d. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 28 februari 2002 om en miljövårdsplanering för kommunala avloppsanläggningar fram till utgången av 2020. Under åren som gått har inga extra medel beviljats till detta och arbetet har därför bedrivits i mycket låg takt. Under 2021 har vi främst tack vare VA-fonden kunnat fortsätta ett aktivt arbete med att åtgärda dessa anläggningar. Nu finns en plan som pekar ut åtgärder fram till 2026 med målet att då ha åtgärdat samtliga utpekade anläggningar. Totalt beräknas åtgärderna kosta ca 20 miljoner. Ett annat mål var att de fem största vattenverken skulle ha reviderade skyddsområdesbestämmelser 2015. Uppdatering av skyddsområdena för de fem största vattenanläggningarna är under genomförande men beräknas dock inte vara klara förrän tidigast 2023. Detta beror i huvudsak på att tillsynsmyndigheten Länsstyrelsen inte hunnit med. Total pågår arbete med 6 skyddsområ-

den. I övrigt är verksamhetens målsättning att utföra investeringsprojekt i enlighet med tilldelad budget och upprättad planering. Detta har till stora delar helt uppfyllts.

Årets resultat

Verksamheten bedrivs som en affärsverksamhet och är helt taxefinansierad. Vatten och avlopp redovisar 0 tkr (0) i resultat för 2021. Ett överuttag av taxan innebär att 3 826 tkr (3 867) har flyttats till VA-fonden. Det är i princip i linje med budgeterade 3 871 tkr. Högre kostnader än budgeterat inom främst VA-ledning kompenseras av att underhållsåtgärder inom Vatten- och Reningsverk flyttats till kommande år. Överuttaget om 3 826 tkr kommer att återföras till kunderna genom successiv upplösning under de aktuella investeringarnas avskrivningstider.

Investeringsvolymen för året uppgick till 20 908 tkr jämfört med fjolårets 14 835 tkr. Av årets investeringar räknas 15 490 tkr (12 255) mot investeringsbudget och 5 418 tkr (2 580) mot investeringsfonden. Totalt har ett 30-tal olika investeringsprojekt genomförts under året. Bland de större projekten kan nämnas en ny matarledning till Remsle för 4 137 tkr och ett nytt reningsverk i Edsele för 3 004 tkr. Båda projekten löper vidare under 2022 där budget satts till 1 300 tkr respektive 700 tkr.

Framtiden

Stora utmaningar finns i framtiden. Inom VA-verksamheten ökar kraven på vatten som livsmedel och detta kräver många gånger en förfinad reningsteknik. Vi måste noga följa utvecklingen vad avser klimatförändringar och detta kan komma att kräva uppdimensionering av ledningsnätet samt åtgärder för vattenproduktion. För att säkerställa vattentäkterna tas särskilda program fram, s.k. skyddsområdesbestämmelser. Vattentäkterna i Sollefteå och Näsåker behöver ses över för att säkra framtida vattenförsörjning. Inom avloppsreningssidan kommer det vara ett stort fokus på miljöförbättrande åtgärder. I Edsele har under året en om- och nybyggnad genomförts av reningsverket, därutöver pågår ombyggnader av flertalet mindre avloppsanläggningar med dålig rening. Detta är ett arbete som är beräknat pågå fram till minst 2026.

På sikt kommer ett åldrande ledningsnät innebära utmaningar. Ledningsnätet byggdes till stora delar ut under 60- och 70-talet. Utifrån bedömd livslängd på ledningarna kommer ett kraftigt upprustningsbehov finnas inom en snar framtid, vilket kräver god framförhållning både vad gäller planering av utförandet samt finansieringen. Med utgångspunkt i olika nyckeltal och nationella rekommendationer skulle investeringstakten behöva öka med ungefär 50 % för Sollefteå kommun.

VA-fonden som antogs gäller nu till 2024, under kvarvarande period förväntas den finansiera ungefär 14,5 miljoner ytterligare till nödvändiga investeringar i VA-verksamheten. Möjligheten till detta är övergången till komponentredovisning som gör att det genereras överskott i driftverksamheten. I sammanhanget måste dock nämnas att denna förändring ytterst sett innebär en förskjutning till att allt mer kommer att vara investering, genom en förändrad gränsdragning mellan drift och investering. Investeringsbudgeten kommer på sikt att behöva öka kraftigt. Som nämnts ovan utgör den framtagna VA-planen med dess statusbesiktningar ett bra underlag för att bedöma behoven och presentera en plan.

Nedan följer en tabell över förväntade investeringsutgifter per projekt och år i den beslutade investeringsfonden. Fonden beräknas avvecklas efter 2024.

Investeringsfond 2021-2024 (tkr)	2022	2023	2024	Totalt
Edsele ARV nybyggnad m.m.	700	300	1 000	
Huvudmatning vatten Forse-Långsele	600	2 900		
Forsås-Åsmon ARV (ledning till Näsåker)	2 000			
Gåsnäs ARV nytt reningssteg	1 000			
Reservvattenledning Sollefteå-Långsele			4 000	
Näs vattenverk (ledning från Forse)	1 000	1 000		
SUMMA	5 300	4 200	5 000	14 500

Ett stort mål för verksamheten är att bli klar med den miljövårdsplan som före detta Samhällsbyggnadsnämnden beslutade om. Nu finns, som tidigare nämnts, en plan för samtliga anläggningar där en stor del av finansieringen utgår från VA-fonden. Om- och nybyggnation av Edsele reningsverk färdigställdes runt årsskiftet och intrimning sker under första delen av 2022. Vidare utgör fortsatt ombyggnad av ett flertal kommunalt enskilda avloppsanläggningar stora projekten. Planen kommer bli föremål för en översyn då det finns brister i ett antal större biodammar som måste prioriteras högre. Denna översyn kommer genomföras under inledningen av 2022.

Inom VA-ledningssidan fortsätter det mångåriga arbetet i centrala Sollefteå- och Långseleområdet för att säkra framtida vattenförsörjning. Det sker dels genom omläggning av gamla ledningar, dels genom att bygga ut ytterligare en ledning över älven för att säkra försörjningen till Remsle. Viktigt för framtiden är det fortsatta arbetet med att bygga bort riskledningar och minska riskerna för akutåtgärder. Under året har projektering och markförhandlingar för en längre ledningsdragning mellan Forse och Näs skett vilket gör det möjligt att avveckla ännu ett av alla vattenverk som kommunen har och i stället försörja området från Forse vattenverk.

Sammanfattningsvis så har det som nämnts ovan en direkt påverkan på utvecklingen av VA-taxan. Det är ytterst sett VA-kollektivet, det vill säga abonnenterna, som ska bekosta drift, investeringar och övrig utveckling inom VA-verksamheten i enlighet med lagstiftningen.

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2021	2020
Verksamhetens intäkter	1	56 189	55 549
Verksamhetens kostnader	2	-43 302	-42 252
Avskrivningar	3	-10 194	-10 032
Verksamhetens nettokostnader		2 693	3 264
Skatteintäkter		0	0
Generella statsbidrag och utjämning		0	0
Verksamhetens resultat		2 693	3 264
Finansiella intäkter		244	251
Finansiella kostnader	4	-2 937	-3 515
Resultat efter finansiella poster		0	0
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Årets resultat		0	0

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr

	Not	2021	2020
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Vatten och avloppsledning med tillhörande anläggningar	5	144 033	134 759
Vattenverk	6	43 663	45 399
Avloppsreningsverk	7	33 521	30 407
Inventarier, verktyg och fordon	8	2 044	1 698
Pågående nyanläggningar	9	11 084	6 434
Summa anläggningstillgångar		234 346	218 697
Omsättningstillgångar			
Förråd*		782	726
Kortfristiga fordringar	10	2 702	3 033
Kassa & bank**		7 477	7 826
Summa omsättningstillgångar		10 962	11 586
SUMMA TILLGÅNGAR		245 308	230 283
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR & SKULDER			
Eget kapital		0	0
Avsättningar		0	0
Skulder			
Långfristiga skulder	11	239 062	225 006
Kortfristiga skulder	12	6 246	5 277
Summa skulder		245 308	230 283
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		245 308	230 283

*Schablonbestämt till 75% av det totala lagervärdet på kommunförrådet.

**VA:s del av kommunens totala likvida medel.

REDOVISNINGSPRINCIPER & NOTER

Hela bokslutet ingår i kommunens totala bokslut. Detta är särredovisningen av VA-verksamheten.

Redovisningsprinciper

- Verksamhetens resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning, LKBR, samt de rekommendationer som lämnas av Rådet för kommunal redovisning, RKR.
- Sedan 2016 komponentredovisas de VA-verk som vid 2015 års utgång hade ett planerligt restvärde på över 1 mnkr. En övergång till komponentredovisning ligger i linje med Rådet för Kommunal Redovisnings rekommendation R4.
I not 3 finns mer information om de komponenter som objekten delats in i, fördelning sinsemellan samt valda avskrivningstider. Vid varje investering görs en bedömning av om en uppdelning i komponenter är nödvändig.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.
- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- Kommunfullmäktige, diarienummer KS 159/2017, beslutade 2017 att skapa en investeringsfond för VA-verksamheten. Medlen kommer sedan successivt att upplösas under investeringarnas avskrivningstid. Fonden är nu uppdaterad till att löpa till och med 2024 enligt KS 326/2020. Investeringsfonden utgör en skuld till VA-kollektivet och bokförs i kontoklass 238, Skuld för kostnadsersättningar och investeringsbidrag.

Fördelning av kostnader som varit gemensamma med andra verksamheter

Kostnad	Fördelningsnyckel	Motiv
Ekonomiavdelning	Beräknad kostnad kravverksamhet	Specifik arbetsuppgift.
Administrativ avdelning	Fördelning efter beräknad tidsåtgång.	Matrisorganisation där personal och kringkostnader bokförs centralt och fördelas till förvaltningens alla verksamheter.
Särskilda serviceenheter	Fördelning efter redovisad tidsåtgång. Timkostnaden beräknas preliminärt i budget och justeras efter bokslut till faktisk självkostnad för avdelningen.	Matrisorganisation där personal och kringkostnader bokförs centralt och fördelas till förvaltningens alla verksamheter.
Datakostnader	IT-enhetens taxa.	Fördelas till alla verksamheter.
Renhållningsavgifter	Renhållningstaxa	Av kommunfullmäktige beslutad taxa.
Tippavgifter avloppsslam	Deponitaxa	Fastställd deponitaxa.
Pensionskostnader	Påslag på lön	Fördelas till alla verksamheter.
Avfallsverksamhetens kostnader från mottagning av våtslam	Renhållningstaxa	Av kommunfullmäktige beslutad taxa.

NOTER

Belopp i tkr		
Not 1 Verksamhetens intäkter	2021	2020
Brukningavgifter	56 437	55 593
Övriga intäkter	1 950	2 501
Interna intäkter	1 627	1 321
Överuttag intäkter	-3 826	-3 867
Summa	56 189	55 549

Not 2 Verksamhetens kostnader	2021	2020
Material	-6 673	-6 586
Personalkostnader	-7 859	-6 653
Externt köpta tjänster	-12 669	-13 761
Från kommunen fördelade kostnader*	-16 102	-15 252
Övriga verksamhetskostnader	0	0
Summa	-43 302	-42 252

*Kostnader fördelade enligt redovisningsprinciperna på föregående sida.

Not 3 Avskrivning och nedskrivning

Anläggningstillgångar skrivs av enligt plan över den förväntade nyttjandeperioden. Under 2016 började VA-verken att avskrivas på komponentnivå. Nedan följer en sammanställning av tilläpade avskrivningstider.

Avskrivningstider per anläggningstyp	År	Procent
Vatten- och avloppsledningar med tillhörande anläggningar	50	2,00%
	75	1,33%
Vattenverk och avloppsreningsverk	70	1,43%
	50	2,00%
	50	2,00%
	30	3,33%
	20	5,00%
	15	6,67%
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5-10	10-20%
Inventarier, verktyg och fordon	5-10	10-20%

Årets avskrivning per anläggningstyp	2021	2020
Vatten- och avloppsledningar med tillhörande anläggningar	-4 891	-4 700
Vattenverk	-2 988	-3 148
Avloppsreningsverk	-2 018	-1 958
Inventarier, verktyg och fordon	-297	-226
Summa	-10 194	-10 032

Not 4 Finansiella kostnader	2021	2020
Ränta på långfristiga lån hos Sollefteå kommun	-2 937	-3 515
Räntekostnader på leverantörsskulder	0	0
Summa	-2 937	-3 515

Not 5 Vatten- och avloppsledningar med anläggningar	2021	2020
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärden	265 539	253 540
Inköp	8 918	9 145
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	5 247	2 853
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	279 703	265 539
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		
Ingående avskrivningar enligt plan	-130 780	-126 079
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-4 891	-4 700
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-135 670	-130 780
Utgående planenligt restvärde	144 033	134 759

Not 6 Vattenverk	2021	2020
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärden	102 779	99 171
Inköp	435	0
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	817	3 608
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	104 031	102 779
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		
Ingående avskrivningar enligt plan	-57 380	-54 232
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-2 988	-3 148
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-60 369	-57 380
Utgående planenligt restvärde	43 663	45 399
Not 7 Avloppsreningsverk	2021	2020
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärden	101 115	95 458
Inköp	1 555	1 011
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	3 578	4 645
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	106 247	101 115
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		
Ingående avskrivningar enligt plan	-70 708	-68 750
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-2 018	-1 958
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-72 726	-70 708
Utgående planenligt restvärde	33 521	30 407

Not 8 Inventarier, verktyg och fordon	2021	2020
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående anskaffningsvärden	2 247	1 882
Inköp	643	365
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 890	2 247
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		
Ingående avskrivningar enligt plan	-548	-322
Försäljningar/utrangeringar/omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-297	-226
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-846	-548
Utgående planenligt restvärde	2 044	1 698

Not 9 Pågående nyanläggningar	2021	2020
Anslutningsutgifter	1 360	2 118
Vatten- och avloppsledning med anläggningar	4 159	2 878
Vattenverk	1 321	442
Avloppsreningsverk	4 245	996
Summa	11 084	6 434

Not 10 Kortfristiga fordringar	2021	2020
Kundfordringar	1 490	1 874
Ingående mervärdesskatt på leverantörsskulder	904	931
Förutbetalda kostnader	308	12
Upplupna intäkter	0	216
Summa	2 702	3 033

Not 11 Långfristiga skulder	2021	2020
Kommunlån*	210 737	200 527
Skuld anslutningsavgifter	3 986	3 379
Investeringsbidrag VA-ledning	36	37
Investeringsfond	24 302	21 063
<i>varav:</i>		
<i>aktiverade investeringar</i>	16 219	12 174
<i>pågående investeringar</i>	3 367	2 580
<i>återstående investeringsfondmedel</i>	4 716	6 309
Summa	239 062	225 006

*Avser restvärdet på anläggningarna minskat med den del som är finansierad via investeringsfond samt anslutningsavgifter

Not 12 Kortfristiga skulder	2021	2020
Leverantörsskulder	4 522	4 657
Utgående mervärdesskatt på kundfordringar	298	375
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 426	245
Summa	6 246	5 277

VERKSAMHETSMÅTT

	<u>2019</u>	<u>2020</u>	<u>2021</u>
Vattenanslutna personer	14 553	14 673	14 480
Andel anslutna av invånarna, % (Invånare 18 814)	76,3	77,7	77,0
Vattenverk, st.	32	32	32
Meter vattenledningar (inkl. serviser)	506 299	537 048	537 048*
Avloppsreningsverk, st.	12	12	12
Meter spillvattenledningar (inkl. serviser)	339 389	373 225	373 225*
Meter dagvattenledningar (inkl. serviser)	118 248	122 923	122 923*
Antal VA-anläggningar totalt, st.	213	213	213
Vattenledningar/ansluten person, m	34,8	36,6	37,1
Avloppsanslutna personer	13 717	13 871	13 727
Spillvattenledningar/ansluten person, m	24,7	26,9	27,2
Försåld vattenmängd/producerad mängd, %	72,0	71,5	73,5
Produktion vatten/ansluten person, m ³	100,3	99,3	96,1
Renat avlopp/ansluten person, m ³	141,3	167,3	178,0
Vattenprov mikrobiologiska analyser, % otjänligt	1,4	1,5	1,1
Vattenprov kemiska analyser, % otjänligt	1,8	0,6	0,0
Antal mikrobiologiska och kemiska prover, st.	750	665	679
Producerad mängd vatten, m ³	1 460 157	1 457 757	1 392 051
Kostnad/producerad m ³ vatten, kr	9,12	8,44	8,09
Renad mängd avloppsvatten, m ³	1 939 027	2 320 301	2 443 748
Kostnad/renad m ³ avlopp, kr	6,18	5,17	4,96

*) Siffran har ej kunnat kvalitetssäkras p.g.a. ett fel i databasen VA-Banken

